

קטן, מכוער, מלוכלך, רוק, קצת מיסכן, קצת פושע...

אליבי

ככות, לפי הצעתם של מאיר כהנא ומרעיו, שהשפעתם פושטת עתה במהירות בשכבות רבות בציבור. שינאה גזענית ופשרה לאומית הן דבר והיפוכו. אין האחת יכולה לעולם להוביל אל השנייה.

כאן אנו מגיעים אל העיקר. טכסים תעמולתי מסוג זה יוצר כוחות נפשיים, או משחרר יצרים עמוקים החבוים בלב האדם. כוחות ויצרים אלה אינם מובילים לשלום. הם מובילים למלחמת נצח.

לא זה כלבר שהתועמלן המשתמש בשיטה נלווה זו לא ישכנע שום ציבור לעלות על דרך השלום — הוא בעצמו יפול בסופו של דבר קורבן לתעמולה של עצמו. באחד הימים הוא ימצא את עצמו בחבורה אחת עם אנשי גושיאמונים. ואולי — מי יודע? — היו יצרים אלה חבוים בליבו גם קודם לכן, והטכסים לא היה מלכתחילה אלא צורה תת-הכרתית לתת להם ביטוי לגיטימי? האם זה טכסים תעמולתי כלבר?

יש גוון אחד בתנועת השלום הרבגונית, שיש לו אופי נרקסיסטי מובהק. אנשי-שלום! כאלה כאילו עומדים כל היום לפני הראי ואומרים לעצמם: ראו כמה אני יפה! ראו כמה אני מצפוני! ראו כמה אני מוסרי! בעוד שהגויים מאמינים רק בכוח.

אני כליך יפה, שאיני יכול להכות נערים ערביים ברמאללה מבלי להתייסר. איני יכול להפגין שכונה בכיירות, להכניס גאו לכיתה של בית-ספר בבית-ג'אללה, לחקור חשוד בעוה, מבלי ששנתי תנודר בליה.

בשביל איש כזה, הערבי הוא רק אובייקט של האכזר העצמית. לא יעלה על דעתו להיכנס לבית בשאתילא, להתיידד עם הנער ברמאללה, לנסות להבין את מניעי החשוד בעוה — כי כל זה אינו רלוונטי.

אבל השלום, כמו האהבה, זקוק לשניים. ואילו נרקסיסום זה דומה למועשה-הדאון, בעליו מסתפק בהחלט בעצמו. מישהו אחר רק יפריע.

מוכן שגישה כזאת אינה יכולה להביא לשלום. אני חושש שגם אין לה כל כוונה כזאת. הכוונה האמיתית שלה היא (במיקרה הטוב) להוכיח שעם-ישראל הוא עם יפה, או (במיקרה הרע) להוכיח שבעליה עצמם הם יפים.

נתקלתי בגישה זו הרבה בחוף-לארץ. יש כיום בארצות רבות יהודים טובים המרגישים כי מעשיו של מנחם בגין יוצרים סביבם אווירה אנטישמית. אלה עטו על תנועת שלום-עכשוו כמוצא-איש-לירב. הם מכריזים: הנה ישראל האמיתית. 400 אלף המפגינים הנהדרים — מי ראה דבר כזה בארץ אחרת? ישראל אינה בגין, ישראל יפה וטהורה!

לאנשים אלה לא איכפת כלל שבינתיים מבצע בגין את זממו באי-מפריע, ושהם משמשים לו אליבי. כמה שגירויות ישראליות, וכל נציגויות המערך, תומכות עתה בהזמנת אנשי-שלום ישראלים לחו"ל, למטרה זו.

בוודאי שאינם מתעניינים בערבים, ולא יעלה על דעתם לפעול לקירוב הערבים. הערבים כלל אינם נוגעים לעניין.

החבל בין שתי גישות אלה חוצה את כל תנועות-השלום. הוא חצה את שלי"י. הוא חוצה את שלום-עכשו. הוא חוצה את כל מחנה ה"יונים".

אפשר לאמר: אז מה? כל עוד יפיהנפם עושים מעשים טובים, תבוא עליהם הברכה. אני בהחלט מסכים לכך. איני פוסל איש. אך הייתי רוצה לעורר למחשבה.

כיום העצמאות עלו אלפים לשכם-עילית כדי למחות על ההתנחלות שם. הם עמדו בגשם וברוח. אני מוכן לנשק את רגליו של כל אחד מהם.

אך הייתי רוצה שיסתכלו על המעשה גם מוויית אחרת. הנה עלתה קבוצה של יהודים כדי להפגין בעד ההתנחלות, ועלתה היכן היה באתר עת תושבי עימו?

איש לא פנה אליהם. איש לא הזמין אותם להפגנה. איש לא טרח לשגר אליהם אף מישלחת קטנה של רצון-טוב. הם פשוט לא היו שייכים לעניין.

אבל מי שרוצה באמת בשלום — עם מי הוא רוצה לעשות שלום? עם אנשי גושיאמונים בשכב-עילית או עם העם הפלסטיני, הנמצא בשכב-החתית?

מי שרואה את העם הפלסטיני כדמותו של יצור קטן, מלוכלך, מכוער, סוטה ופושע — לא יעשה שלום. איני מאמין שהוא בכלל מתכוון לכך. הוא רק רוצה להגיד כבוא העת לנכדים: כאשר בגין עשה מה שעשה, אני התנגדתי. ידי לא היתה כמעשה — אני מחתי. אליבי נהדר.

תנועת-השלום הישראלית — נקרא לה תנועה א' — מכבדת את העם הפלסטיני, את זכויותיו ואת שאיפותיו הלגיטימיות. במילא היא מכבדת גם את סמליו ומנהיגיו. היא מוכנה לכך שתהיינה לעם הפלסטיני כל אותן הזכויות שאנחנו תובעים אותן לעצמנו: חרות לאומית, עצמאות, דגל, דרכון וממשלה לפי בחירתו — טובה או רעה.

ש תנועת-שלום אחרת. נקרא לה תנועה ב'. תנועה זו אינה מאמינה כי השלום הוא עניין לשני צדדים — הישראלים והפלסטינים. היא מרגישה כי השלום הוא עניין שבינינו לבין עצמנו, עניין ישראלי פנימי.

היא רוצה בשלום קודם כל — ואולי גם רק — כדי שלא יהיו ערבים במדינת-ישראל. לפעמים יש להסברתה גוון גזעני מובהק. היא מוכנה לנגן על נימה לאומית-קיצונית, שאינה נופלת מזו של גושיאמונים, אף שהיא מובילה למסקנה ההפוכה: האם אנחנו

א. ב. יהושע: שלום עם ג'וקים?

רוצים שיהיו במדינה שלנו שני מיליון ערבים? האם אנחנו רוצים לחיות עם הערבים?

אפשר לטעון כי זוהי שיטה מחוכמת מאוד. עמי-ישראל שונא גויים, ובמיוחד הוא שונא ערבים. הבה ננצל זאת למען השלום. נגיד לציבור: צריכים לוותר על השטחים הכבושים, כדי להיפטר מן הערבים האלה.

לפי שיטה זו, ככל שתגדל השינאה לערבים, או הבוז להם, הרי זה משובה. דווקא כדאי לתאר את הערבים כקטנים, מכוערים, מלוכלכים, "רווקים", פושעים-מיסכנים. כדאי לתאר את מנהיגם הנערץ כעכבר שיצא מחורו. ולסיים במסקנה: יש להיפטר במהירות האפשרית מן הקטנים המכוערים האלה, גם במחיר הוויתור על השטחים, בדרך של "פשרה טריטוריאלית" עם המלך חוסיין, שהוא אמנם ערבי קטן, אבל לא מכוער, לא מלוכלך, וכחלטי-בהחלט לא "רווק".

צרה בטכסים זה היא כפולה. קודם כל, הוא לא יצלח מבחינה מעשית. כי מי שמתכנע שאסור לחיות במדינה אחת עם ערבים קטנים ומלוכלכים, גם כשאין להם שום זכויות לאומיות או אנושיות, וגם כשמעמדם הוא כמעמד ג'וקים מסוממים — יש לו פיתרון שונה לגמרי. הוא יכול להגיע למסקנה שאין שום צורך להחזיר בשל כך את "היהודה, שומרון וחבל-עזה". תחת להיפטר מן הערבים היושבים בהם גם יחד, די להיפטר מן הערבים בלבד, ולהשאיר את השטחים בידינו.

הפתרון הוא: גירוש. גירוש "הומאני", לפי שיטת בגין, עליי הפעלת לחצים כלכליים וחברתיים, עד שייצאו מרצונם ובדרך מסודרת. או גירוש

נה פנינה ספרותית: חשבת פעם, איך ערפאת מחזיק זמן רב כליכך. איזו מין רמות של מנהיג הוא? מההירור שני נרמה לי, שהוא מגלם פיסית עבורם (הפלסטינים) יותר מכל אדם אחר את הדימוי הפנימי העמוק שלהם על עצמם: קטן, מכוער, מלוכלך, רוק, מין פליט, קצת מיסכן, קצת פושע. כאלה הם, ואת זה הוא מגלם עבורם. לכן הם נצמדו אליו.

א הייתי מתעכב על קטע זה בשל עצמו. הרבה דיבריי שיטנה גזעניים נכתבים בימים אלה בארץ-ישראל השלמה, ואחד יותר או פחות אינו משנה. אלא שהדברים לא נאמרו עליידי רפאל איתן (ג'וקים מסוממים), קרציה בקצה... או גאולה כהן, או הרב מאיר כהנא, או אחד הפורעים בקריית-ארבע. הם נאמרו עליידי אדם המזוהה בליכולו עם תנועת-השלום, עם ישראל היפה, עם הציונות השפויה.

אמר אותם הסופר א"ב יהושע, לשעבר איש-ש"י, כיום איש מיפלגת העבודה. הוא אמר אותם במסגרת ראיון שהעניק לגידעון לוי, לשעבר מעוררו של שמעון פרס. הם התפרסמו בעיתון הארץ מיום 15 באפריל 1983.

אנו למדים מתוכם כי יאסר ערפאת, המנהיג הנערץ על ארבעה וחצי מיליון פלסטינים, הוא אדם מלוכלך (מעניין אם הסופר יודע זאת, מאחר שלא פגש אותו מעולם). "רווק" (לא ברורה חשיבותה של עובדה זו, אלא אם כן באה לרמוז על משהו אחר, שהסופר יפיהנפם אינו מוכן לקרוא לו בשמו המפורש), וקצת פושע.

אבל אין זו בעייה אישית של ערפאת זוהי בעיית העם הפלסטיני כולו. כי ערפאת מקובל עליו מפני שהעם כולו הוא קטן-קומה, מכוער, מלוכלך, "רווק", קצת מיסכן וקצת פושע — או שהוא לפחות רואה את עצמו כך.

זהו, כמובן, תיאור גזעני מובהק. אילו נאמרו הדברים על היהודים, היינו מניחים שהופיעו בדר שטימרמ בכתב-פילסטר אנטישמי דומה.

ה בעייה אינה של ערפאת. היא של א"ב יהושע. ועל כך יש לתת את הדעת.

נרמה לי, כי בלימשים הוא שם כאן את האצבע על תופעה עמוקה מאוד, המצינת את תנועת-השלום הישראלית. למעשה אין זו תנועה אחת, אלא שתיים.

שתיהן לאומיות. שתיהן פטריוטיות. שתיהן עושות מעשים חשובים מאוד לטובת עמי-ישראל ומדינת-ישראל.

אבל המניעים והעולם הרוחני של השתיים שונים לגמרי. ואולי יש בכך הסבר למחדל ההיסטורי של תנועת-השלום.

ש תנועת-השלום הרוצה לעשות שלום עם הערבים בכלל, ועם הפלסטינים בפרט.

כדי לעשות שלום עם הצד השני, אין צורך לאהוב אותו. בוודאי שלא.

שלום עושים עם אויב. את האויב קשה מאוד לאהוב — אף שיהודי גדול, ישוע מנצח, ציונה לעשות כן. אבל כדי לעשות שלום עם אויב, צריכים לכבד אותו. אין עושים שלום עם תתי-ארם, עם ג'וקים מסוממים עם עכברושים. נגד אלה מסעילים די.די.טי, או אדיירעל מסוג ציקלון ב'.

עשיית-שלום, לעומת זאת, היא אקט פסיכולוגי, לא פחות מאשר אקט מדיני. צריכים לראות את האויב, צריכים לכבד את מאווי, צריכים להכיר בעובדה שיש לו רמות-אנוש. שהרי צריכים לשבת עימו, צריכים לרוע עימו, צריכים להתפשר עימו. שלום שאינו מבוסס על פשרה הוגנת, לא יחזיק לעולם מעמד.

מטרת השלום היא להפוך את האויב של היום ליריד של מחר, או לפחות לשכן טוב שאפשר לחיות עימו ולצידו.

רבים בארץ מבינים כי זהו תפקידה של תנועת-השלום הישראלית — ליצור כסיס לכבוד הדדי בין שני העמים. כל המגעים עם האויב באים, בין השאר, להכשיר את הקרקע לכך. אנוור אליסאדאת הבין זאת היטב. הוא בא לירושלים כדי לעורר כבוד ואמון, ולהצליח. מוספספני אם היה מנחם בגין מצליח לשכנע את עמי-ישראל להחזיר את כל סיני, אלמלא הכבוד — ויותר מזה, האהדה — שעורר אלמלא הכבוד גם בקרב פשוטיהעם בישראל.